

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala

Yttrande över förslag till ändringar i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag om att genomföra rådets direktiv 2013/51/Euratom av den 22 oktober 2013 om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten (E-DVD). Direktivet föreslås genomföras genom ändringar av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30) (dricksvattenföreskrifterna). De huvudsakliga ändringarna Livsmedelsverket föreslår utgörs av att ett nytt begrepp "parametervärde" införs i föreskrifterna. Begreppet är besläktat med "gränsvärde" men till skillnad från avvikelser från gränsvärde, vilka alltid måste åtgärdas, medför ett överskrivande av ett parametervärde endast krav på åtgärder om risker för människors hälsa har identifierats. Gränsvärdet för tritium föreslås ändras till ett parametervärde och parametervärden föreslås även för total alfa- och betaaktivitet. Vidare föreslås regler för undersökning av nämnda värden samt beräkningar av indikativ dos. För de fall värdena överskrids föreslås också regler med innebörd att orsaken till överskridandet omedelbart ska utredas. I samband med detta föreslås krav på att en bedömning ska göras avseende vilka risker överskridandet kan ge upphov till. Det föreslås vidare att i det fallet risker identifieras så ska korrigerande åtgärder vidtas. Det föreslås också vissa redaktionella ändringar för att anpassa föreskrifterna till direktivet.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Syftet med förslaget

Syftet med förslaget är att genomföra E-DVD och på så sätt tillgodogöra allmänheten ett skydd mot radioaktiva ämnen i dricksvattnet.

Enligt Regelrådet är redovisningen av syftet med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges att underlåtenhet att anpassa de nationella bestämmelserna till det nya direktivet skulle medföra att Sverige inte uppfyller sina unionsåtaganden. Det anges att direktivet medger viss flexibilitet. Undantag kan meddelas från kontroll av dricksvatten om andra övervaknings- och undersökningsprogram kan visa att parameternivåerna under en viss period understiger de värden som fastställs i direktivet. Förslagsställaren har valt att utnyttja detta undantag vad gäller kontroll av naturliga

radioaktiva ämnen i dricksvatten från ytvattentäkter. Vidare föreslås vissa möjligheter att undanta merparten av dricksvattenanläggningar från kravet på kontroll av artificiella radioaktiva ämnen. Undantaget kommer att meddelas av kontrollmyndigheten. Det föreslås även undantag från direktivet i den del som avser vatten avsett för andra hushållsändamål, såsom tvätt och dusch. Direktivet medger vidare olika screeningsmetoder för kontroll av indikativ dos och förslagsställaren har motiverat sitt val av metod. Slutligen har förslagsställaren valt att ange indikativa doser för radon som gränsvärden istället för parametervärden då fara för människors hälsa alltid bedöms föreligga om värdena överskrids.

Enligt Regelrådet är redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges det att förslaget innebär ett införlivande av EU-bestämmelser. Det anges att förslaget går utöver Sveriges skyldigheter gentemot EU vad gäller valet att reglera radon och indikativ dos som gränsvärden då direktivet anger dessa värden som parametervärden.

Enligt Regelrådet är redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges att reglerna kommer att träda i kraft den 28 november 2015 och att behov av informationsinsatser finns. Informationsinsatser anges behövas både i form av vägledningar och i form av tillgängliggörande av information innan reglerna träder i kraft.

Enligt Regelrådet är redovisningen av om särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande har tagits och om behov av speciella informationsinsatser föreligger godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det anges att av de vattenverk som träffas av dricksvattenföreskrifterna försörjs 3 609 stycken av grundvatten, 602 av ytvattenpåverkat grundvatten och 303 av ytvatten. Det anges att de dricksvattenproducenter som redan berörs av föreskrifterna kommer att beröras av de föreslagna förändringarna på olika sätt. De som anges beröras av förslaget är kommunala dricksvattenproducenter, samfälligheter, övriga producenter som producerar dricksvatten till fler än 50 personer, livsmedelsföretag med egen dricksvattenförsörjning samt kommersiella och offentliga dricksvattenanläggningar oavsett storlek. Vad gäller de icke kommunala anläggningarna uppskattar förslagsställaren att 90 – 95 % försörjs av en grundvattentäkt. Enskilda brunnar föreslås undantas från de föreslagna kraven.

Vad gäller kravet på att utreda eventuell förekomst av naturliga radioaktiva ämnen i dricksvatten anges alla producenter som tar sitt vatten från en grundvattentäkt, inklusive grundvattentäkter med ytvattenpåverkat vatten, beröras av de nya kraven på undersökning av total alfa- och betaaktivitet.

Vad gäller bestämmelserna om radon anges de dricksvattenproducenter som idag omfattas av krav på kontroll och analys att beröras av reglerna, förutom då vattnet kommer från ytvattentäkter.

Förslagsställaren bedömer också att cirka 10 utsläppskällor eventuellt kan innebära en risk för förorening av vattentäkter. Dessa anges falla under kontrollen av artificiella radioaktiva ämnen. Övriga vattenverk som har en utsläppskälla för artificiella radioaktiva ämnen inom tillrinningsområdet ska inrätta program för undersökning av förekomsten av dessa ämnen. Det anges att ett tjugotal kommunala

anläggningar kommer att behöva inrätta dessa program. Vidare anges att ett okänt antal övriga anläggningar behöver inrätta programmen.

Av remissen framgår det också att förslaget kommer att påverka laboratorier. Det anges att de laboratorier som har relevant analyskapacitet utgörs av kommersiella laboratorier, universitetslaboratorier och myndighetslaboratorier. Vad gäller analys av alfa- och betaaktivitet anges fyra laboratorier har kapacitet för att genomföra screeningen. I övrigt saknas det en redogörelse över hur många laboratorier som kan beröras av förslaget och deras storlek.

Förslagsställarens redovisning av berörda parter är på många sätt ambitiös och informativ. Enligt Regelrådet saknas det dock en redovisning av hur många företag som påverkas då det inte klart framgår vilka som äger vattenanläggningarna, och i vilka konstellationer ägandet sker. Vidare framgår inte företagets storlek.

Enligt Regelrådet är redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Det saknas en redovisning av administrativa kostnader. Om inga administrativa kostnader till följd av förslaget uppkommer, vilket Regelrådet ifrågasätter, ska detta anges och motiveras.

Enligt Regelrådet är redovisningen av förslagets administrativa kostnader bristfällig.

Andra kostnader och förändringar i företagets verksamhet

I konsekvensutredningen anges det att de nya reglerna om krav på att inrätta ett undersökningsprogram för alfa- och betaaktivitet kommer att påverka företagen. I det fall det i undersökningen framkommer att parametervärdena överskrids tillkommer krav på att analysera om eventuellt ytterligare radioaktiva ämnen finns, och utifrån denna analys beräkna den årliga indikativa dosen. Detta anges beröra samtliga 4 200 dricksvattenproducenter som tar sitt vatten från en grundtäkt eller yvtäkt. Vidare kommer, som anges ovan, ett fåtal producenter att beröras av kravet på undersökning av artificiella radioaktiva ämnen. Kravet anges komma att innebära kostnader för regelbundna kontroller, och i det fall det framkommer att värdena överskrids måste ytterligare krav på analyser av förekomst av andra ämnen tillkomma.

Det anges vidare att valet av screening som metod för undersökning istället för analys av specifika ämnen anges sänka företagets kostnader, jämfört med en metod som enbart innefattar analys av specifika radioaktiva ämnen. Även den utnyttjade möjligheten att meddela undantag från kontroll av dricksvattnet om medlemsstaten genom övervakningsprogram och andra undersökningsprogram kan visa att nivåerna understiger högsta tillåtna värde kommer att sänka företagets kostnader.

I konsekvensutredningen anges det att för dricksvattenproducenter beräknas kostnaderna utgöras främst av provtagnings- och analyskostnader. Det anges att kostnaden för screening varierar mellan ca 400 kr och drygt 3 000 kr per prov beroende på val av laboratorium. Analyskostnaden varierar mellan 500 kr och 6 100 kr per prov beroende på vilket laboratorium som väljs.

Förslagsställaren har tydliggjort kostnaderna genom att presentera två kostnadsexempel. Exemplet utgår från anläggningar med grundvatten som råvatten och som därför omfattas av kraven i dricksvattenföreskrifterna. Det ena exemplet utgår från en mindre offentlig eller kommersiell anläggning som producerar eller tillhandahåller mindre än 10 kubikmeter dricksvatten per dygn, det andra från en

större anläggning som producerar 47 200 kubikmeter per dygn och tillhandahåller detta till 163 000 personer.

En liten dricksvattenanläggning anges komma behöva utföra utvidgade undersökningar en gång vart tredje år till en kostnad om 8 000 kr. Den årliga kostnadsökningen anges uppgå till mellan 375 kr och 3 350 kr per undersökningstillfälle beroende på val av laboratorium. Om vattentäkten ligger i tillrinningsområdet för en antropogen tritiumkälla tillkommer en kostnad för analys om mellan 500 kr och 6 100 kr per undersökningstillfälle beroende på laboratorium.

Den större anläggningen anges behöva utföra utvidgade undersökningar åtta gånger per år till en kostnad om 64 000 kr per år. Kostnadsökningen för undersökning av total alfa- och betaaktivitet anges uppgå till mellan 3 000 kr och 26 800 kr per år beroende på val av laboratorium. I det fall vattentäkten ligger i tillrinningsområdet för en antropogen tritiumkälla tillkommer en kostnad om mellan 4 000 kr och 61 000 kr per år beroende på val av laboratorium. Det anges också att stora producenter har möjlighet att rabattera analysproverna varför kostnaderna för dem sannolikt kan bli lägre.

Vidare anges att ytterligare kostnader tillkommer i det fallet parametervärdena för tritium eller total alfa- och betaaktivitet överstiger gränsvärdena. Kostnaderna för detta anges inte vara möjliga att specificera eftersom behovet är specifikt för varje situation. Detsamma gäller kostnaderna för de åtgärder som kan behövas i det fallet gränsvärdena överskrids.

Enligt Regelrådet är redovisningen av de andra kostnader som kan uppkomma för företagen innehållsrik och informativ, även om vissa frågor lämnas obesvarade. Regelrådet har förståelse för att det är svårt att exakt kvantifiera kostnaderna och uppskattar att exempel på hur förslaget kan påverka dricksvattenanläggningar av olika storlek ges. Eftersom de redovisade kostnaderna inte går att sätta i relation till den samlade företagsgruppen kan inte Regelrådet bedöma förslagets konsekvenser för företagens kostnader. Vidare framstår skillnaden mellan priserna för prov hos laboratorierna som så pass stor att den borde kommenteras. Förslaget torde också ge upphov till konsekvenser för laboratorierna. Eftersom det i remissen anges att det kommer att finnas vissa problem med kapaciteten vad gäller utförandet av vissa prover är det enligt Regelrådet troligt att laboratorier kommer att behöva genomgå verksamhetsförändringar för att höja sin kapacitet. De positiva och negativa effekterna som detta kan ge upphov till för laboratorierna borde ha berörts av förslagsställaren.

Enligt Regelrådet är redovisningen av förslagets andra kostnader bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen saknas en redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag. Om förslaget inte ger upphov till någon påverkan på företagens konkurrensförhållanden ska detta anges och motiveras.

Enligt Regelrådet är redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Förslagsställaren anger att vissa problem kan uppstå till följd av att laboratorierna inte har tillräcklig kapacitet i ett inledande skede, vilket kan ge upphov till vissa problem vad gäller uppfyllandet av kontrollkraven.

Enligt Regelrådet är redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges att kostnaderna för en utvidgad undersökning redan idag är betungande för små producenter och tillhandahållare av dricksvatten. E-DVD anges inte medge någon särreglering för små företag. Det anges att vissa små kommersiella anläggningar kan behöva avsluta sin verksamhet till följd av kravet på att inrätta program och vidta korrigerande åtgärder.

Enligt Regelrådet är redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Konsekvensutredningen är enligt Regelrådet godtagbar vad gäller redovisningen av syftet med förslaget, alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd, förslagets överensstämmelse med EU-rätten, särskilda hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser, regleringens påverkan på företagen i andra avseenden samt särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning. Redovisningen av förslagets påverkan på andra kostnader innehåller en del information och Regelrådet uppskattar bland annat att förslagsställaren har försökt klargöra kostnaderna genom att presentera exempel. Det som saknas i redovisningen är en sammanställning av förslagets kostnader för samtliga företag. Det saknas också en redovisning av vilka effekter förslaget kan få för de laboratorier som ska genomföra analyserna. Förslagets brister utgörs vidare av redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, administrativa kostnader samt regleringens påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Sammantaget finner Regelrådets mot denna bakgrund att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 26 augusti 2015.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist, ordförande, Lennart Palm, Leif Melin, Claes Norberg och Marie-Louise Strömgren.

Ärendet föredrogs av Nils Edvall.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Nils Edvall
Föredragande